NORAKSTS

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lietas Nr. A420386214
Lietas arhīva Nr. AA43-0792-16/5

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2016.gada 7.jūlijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnesis referents V.Poķis,
tiesneses M.Osmane un A.Šteinberga

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Nodrošinājuma valsts aģentūras 2014.gada 18.septembra lēmuma Nr.17-3/10688 atcelšanu daļā, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 20.marta spriedumu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] Nodrošinājuma valsts aģentūras (turpmāk – aģentūra vai atbildētāja) Izdevumu piedziņas nodaļas vadītājs 2014.gada 18.jūlijā pieņēma lēmumu Nr.17-15/7595 (turpmāk – sākotnējais lēmums), ar kuru pieteicējam /pers. A/ uzlika pienākumu segt izdevumus 2061,87 *euro* apmērā par administratīvā pārkāpuma lietā izņemto 160 litru benzīna nodošanu glabāšanā un glabāšanu, un par transportlīdzekļa VW Passat, ar valsts reģistrācijas numuru /reģistrācijas numurs/ (turpmāk – transportlīdzeklis), evakuāciju, nodošanu glabāšanā un glabāšanu.

Izskatījusi pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, aģentūra ar 2014.gada 18.septembra lēmumu Nr.17-3/10688 (turpmāk – lēmums) to daļēji apmierināja, atceļot sākotnējo lēmumu daļā par piedzenamo izdevumu apmēru 2061,87 *euro* apmērā, kā arī nosakot pieteicējam līdz dienai, kad beigsies aģentūras lēmuma pārsūdzības termiņš, segt administratīvā pārkāpuma lietā izņemtās mantas nodošanas glabāšanā, glabāšanas un konfiskācijas izdevumus 2032,95 *euro* apmērā.

[2] 2014.gada 21.oktobrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja pieteikums (vēlāk tiesā saņemts pieteikuma papildinājums) par lēmuma atcelšanu daļā par administratīvā pārkāpuma lietā izņemtās mantas nodošanas glabāšanā, glabāšanas un konfiskācijas izdevumu 2032,95 *euro* apmērā piedziņu.

Pieteikumā un tā papildinājumā norādīts, ka saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta 2010.gada 24.janvāra lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā Nr.F52-BN001755 nolemts pieteicēju atzīt par vainīgu Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.^{12}pantā paredzētā pārkāpuma izdarīšanā un sodīt ar naudas sodu Ls 60 apmērā, konfiscējot benzīnu, bet transportlīdzekli atgriezt īpašniekam. Transportlīdzeklis īpašniecei tika atgriezts tikai 2011.gada 17.martā valsts amatpersonu pienākumu nepildīšanas rezultātā. Tātad transportlīdzekļa īpašniecei nebija iespēja nekavējoties saņemt transportlīdzekli un samazināt aprēķināto izdevumu summu. Pieteicēja ieskatā, iestāde ir acīmredzami būtiski vilcinājusies rīcībā ar izņemto mantu. Aģentūras aprēķinātā summa ir nesamērīga un līdz ar to prettiesiska, jo Ministru kabineta 2007.gada 11.decembra noteikumu Nr.869 „Noteikumi par administratīvo pārkāpumu lietā izņemtās mantas un dokumentu nodošanas glabāšanā, glabāšanas un iznīcināšanas izdevumu segšanas kārtību un apmēru" (turpmāk – noteikumi Nr.869) mērķis ir segt faktiskos izdevumus, līdz ar ko aprēķinam vajadzētu pēc iespējas tuvoties faktiskajām transportlīdzekļa glabāšanas izmaksām. Pie tam noteikumu Nr.869 pielikuma norma neatbilst Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 257.panta astotajai daļai, jo vairākkārt pārsniedz summu, ar kuru būtu pietiekami segt transportlīdzekļa glabāšanas izmaksas.

Aģentūra nav vispusīgi, pilnīgi un objektīvi izpētījusi visus lietas apstākļus un apstrīdēšanas iesniegumā pieteicēja norādītos argumentus. Lēmums ir pamatots tikai ar subjektīvo viedokli, līdz ar ko uzskatāms par nepamatotu un atceļamu.

[3] Aģentūra rakstveida paskaidrojumā pieteicēja pieteikumu neatzīst un lēmumu uzskata par tiesisku un pamatotu.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 20.marta spriedumu pieteicēja pieteikums daļēji apmierināts, atceļot lēmumu daļā, kurā pieteicējam aprēķināti izdevumi par izņemto preču pieņemšanā iesaistītā aģentūras uzskaites speciālista darba apmaksu 176,72 *euro* apmērā, par pienākumu pieteicējam segt konfiskācijas izdevumus 10,81 *euro* apmērā, par 160 litru šķidruma ar benzīnam raksturīgu smaku glabāšanu laika periodā no 2011.gada 24.janvāra līdz 14.martam 18,45 *euro* apmērā un transportlīdzekļa pārvietošanas izdevumus 41,95 *euro* apmērā, ar tā pieņemšanas dienu. Pārējā daļā lēmums

atstāts negrozīts.

Spriedums tā pārsūdzētajā daļā pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Ministru kabineta 2010.gada 7.decembra noteikumu Nr.1098 „Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem" (turpmāk – noteikumi Nr.1098) 72.punkts noteic, ka izdevumu apmēru un izņemtās mantas glabāšanu vai iznīcināšanu nosaka saskaņā ar šajos noteikumos noteikto izdevumu apmēru par administratīvā pārkāpuma lietā izņemtās mantas glabāšanu vai iznīcināšanu (4.pielikums). Savukārt minēto noteikumu 73.punkts noteic, ja ar izņemtās mantas vai dokumenta nodošanu glabāšanā, glabāšanu vai iznīcināšanu saistīto izdevumu apmērs nav minēts šo noteikumu 4.pielikumā, to aprēķina atbilstoši faktiskajām izmaksām.

Ievērojot to, ka noteikumu Nr.1098 4.pielikumā nav minēts izdevumu apmērs par izņemtās mantas vai dokumenta nodošanu glabāšanā, šo izdevumu apmērs aprēķināms atbilstoši faktiskajām izmaksām.

No lietas materiāliem tiesa konstatēja, ka SIA „/Nosaukums/", kas saskaņā ar vispārīgo vienošanos IeM NVA 2010/139 sniedz aģentūrai transportlīdzekļu evakuācijas pakalpojumus, 2010.gada 2.decembrī sagatavojusi rēķinu Nr.75/2010, kurā cita starp ietvertas arī transportlīdzekļa pārvietošanas izmaksas no Terehovas robežkontroles punkta līdz Balviem 156 km x Ls 0,90 = Ls 140,40 (199,77 *euro*). Izdevumu aprēķinā, secīgi arī lēmumā transportlīdzekļa pārvietošanas izdevumi norādīti 241,72 *euro* apmērā, kas neatbilst faktiskajām izmaksām. Līdz ar to tiesa secināja, ka pieteicējam ir pienākums segt transportlīdzekļa pārvietošanas izdevumus no Terehovas robežkontroles punkta līdz Balviem 199,77 *euro* apmērā.

[4.2] Tiesa secināja, ka atbildētāja pieteicējam nepamatoti aprēķināja izdevumus par 160 litrus šķidruma ar benzīnam raksturīgu smaku glabāšanu laika periodā no 2011.gada 24.janvāra līdz 2011.gada 14.martam, jo 2011.gada 24.janvārī tika pieņemts lēmums par 160 litru šķidruma ar benzīnam raksturīgu smaku konfiskāciju, un minētā izņemtā manta ar konfiskāciju kļūst valstij piekritīgās, t.i., administratīvi sodītajai personai pēc būtības tiek atņemtas tiesības rīkoties ar izņemto mantu ar iespēju apstrīdēt attiecīgo lēmumu un uz laiku atlikt konfiskācijas izpildi.

Ievērojot minēto, lēmums daļā par 160 litru šķidruma ar benzīnam raksturīgu smaku glabāšanu laika periodā no 2011.gada 24.janvāra līdz 14.martam ir prettiesisks un atceļams. Savukārt lēmums daļā par 160 litru šķidruma un benzīnam raksturīgu smaku glabāšanu no 2010.gada 24.novembra līdz 2011.gada 23.janvārim ir tiesisks, līdz ar to pieteicējam ir nosakāms pienākums aģentūrai segt izdevumus 58,1 *euro* apmērā par 160 litru šķidruma ar benzīnam raksturīgu smaku glabāšanu šajā laika periodā.

[4.3] Izdevumi par transportlīdzekļa glabāšanu laika periodā no 2010.gada 24.novembra līdz 2011.gada 17.martam 1309,14 *euro* apmērā ir aprēķināti tiesiski un pieteicējam ir nosakāms pienākums atlīdzināt aģentūrai minētos izdevumus.

Aģentūra ir pamatoti uzlikusi pieteicējam pienākumu segt aprēķinātos izdevumus par pieņemšanā izmantoto aģentūras automašīnu 127,63 *euro* apmērā; par nodošanā izmantoto aģentūras automašīnu 50,43 *euro* apmērā; pieņemšanā un nodošanā izmantotās aģentūras automašīnas vadītāja darba algu 27,8 *euro* apmērā un šķidruma ar benzīnam raksturīgu smaku pieņemšanas izdevumus 25,10 *euro* apmērā. Līdz ar to lēmumu šajā daļā tiesa atzina par pamatotu un tiesību normām atbilstošu.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 20.marta spriedumu daļā, kurā pieteikums noraidīts, pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Tiesa nepareizi izvērtējusi un par pamatotu atzinusi lēmumā norādīto, ka pieteicējam ir jāatmaksā izdevumi 1309,14 *euro* par transportlīdzekļa glabāšanu laika periodā no 2010.gada 24.novembra līdz 2011.gada 17.martam. Pieteicēja ieskatā, glabāšanas izdevumi var tikt aprēķināti tikai līdz lēmuma par administratīvā soda uzlikšanu pieņemšanas dienai, proti, līdz 2011.gada 24.janvārim. Par laika periodu no 2011.gada 25.janvāra līdz 2011.gada 17.martam (58 diennaktīm) šāda samaksa par transportlīdzekļa glabāšanu nevar būt aprēķināta un pieprasītā summa 660,04 *euro* (58 diennaktis x 11,38 *euro*) nav tiesiska.

[5.2] Tiesa nepamatoti norādīja, ka pieteicējs nebija veicis nekādas darbības, lai saņemtu transportlīdzekli. Transportlīdzekļa īpašniece jau 2010.gada novembrī vispirms mutiski, vēlāk rakstiski mēģināja noskaidrot automašīnas likteni. Pēc vairāku iesniegumu rakstīšanas automašīna tika atrasta un atgriezta, bet pirms tam aģentūra transportlīdzekli apzināti neatgrieza, pieprasot parāda samaksu. Transportlīdzeklis tika atgriezts ar nokavēšanos nevis transportlīdzekļa īpašnieces vai pieteicēja vainas dēļ, bet amatpersonu nolaidīgas un prettiesiskas rīcības dēļ.

[5.3] Tiesa nav ievērojusi to, ka aģentūra lēmuma 6.5.punktā norādīja, ka ir jālabo aprēķins un atbilstoši noteikumu Nr.869 pielikuma 1.1.apakšpunktā noteiktajam glabāšanas maksa par administratīvā pārkāpuma lietā izņemtā transportlīdzekļa glabāšanu ir Ls 8,00 par vienu diennakti (nevis Ls 8,071, kā norādīts aprēķinā). Aprēķinot glabāšanas izdevumus par 114 diennaktīm pa Ls 8, ir Ls 912,00 jeb 1297,66 *euro*, nevis 1309,14 *euro*, kā to norādīja pirmās instances tiesa.

[5.4] Tiesa nepareizi izvērtējusi un par pamatotu atzinusi pieteicējam uzlikto pienākumu segt izdevumus 58,1 *euro* par 160 litru šķidruma ar benzīnam raksturīgu smaku glabāšanu laika periodā no 2010.gada 24.novembra līdz 2011.gada 23.janvārim.

Nekāda atsevišķa glabāšana (tāda pakalpojuma sniegšana, kas prasītu izdevumus no aģentūras) nav notikusi. Benzīns netika liets ārā no transportlīdzekļa – tas palika transportlīdzekļa palielinātajā bākā un tajā arī bija transportēts no robežas un uzglabāts kopā ar transportlīdzekli (transportlīdzekļa bākā), kas savukārt nav prasījis nekādus papildus tēriņus – tvertnes, vietu to glabāšanai, uzskaiti vai apsardzi.

[5.5] Tiesa nav tiesiski novērtējusi šķidruma ar benzīnam raksturīgu smaku pieņemšanas izdevumus 25,10 *euro*

apmērā. No aprēķina redzams, ka robežkontroles punktā atradās aģentūras viens speciālists ar automašīnu Renault Laguna /TL numurs/, kurš attiecīgi pieņēma transportlīdzekli ar tajā esošo degvielu. Līdz ar to rodas jautājums, ko tur darīja vairākas personas ar vairākām automašīnām, kad vajadzēja pieņemt tikai vienu automašīnu ar visiem piederumiem, kas tajā atradās.

[5.6] Tiesa acīmredzami pavirši un prettiesiski piekrita aprēķinam daļā par izdevumiem par pieņemšanas un nodošanas procesā piedalījušās aģentūras automašīnas vadītāja darba algu 27,8 *euro* apmērā.

Tiesa arī pavirši un vispārīgi norādīja, ka izmaksas (par pieņemšanā izmantoto aģentūras automašīnu 127,63 *euro* apmērā un par nodošanā izmantoto aģentūras automašīnu 50,43 *euro* apmērā) aģentūra pamatoti uzlikusi par pienākumu segt pieteicējam. Nav tiesiski un taisnīgi uzlikt administratīvi sodāmajai personai visus iespējamos izdevumus, kas ir saistīti ar aģentūras darba organizāciju un darbinieku nodrošināšanu ar algu, automašīnu, automašīnas degvielu un rezerves daļu, zīmuļu, papīra u.tml. iegādi, jo tāda aģentūras rīcība (aprēķini) ar tiesas paviršu attieksmi pārvēršas par vēl vienu dubultu sodu, ko jāpacieš privātpersonai (pārkāpējam).

[6] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Novērtējusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība ir pamatota un pieteikums daļā ir apmierināms.

[8] Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 257.panta astotā daļa paredz, ka persona, kurai uzlikts administratīvais sods, Ministru kabineta noteiktā kārtībā un apmērā sedz izdevumus, kas radušies sakarā ar administratīvā pārkāpuma lietā izņemtās mantas un dokumentu nodošanu glabāšanā, glabāšanu un iznīcināšanu.

Iepriekš minētā norma ietilpst LAPK 20.nodaļā, kas regulē administratīvo aizturēšanu, personas, mantu un vietas apskati, un mantu un dokumentu izņemšanu. Iepriekš minētajām darbībām ir procesuāls mērķis, kas norādīts LAPK 252.pantā. Tā LAPK 252.pants nosaka, ka šajā kodeksā tieši paredzētajos gadījumos, lai pārtrauktu administratīvos pārkāpumus, kad izlietoti citi ietekmēšanas līdzekļi, lai noteiktu pārkāpēja personu, lai sastādītu protokolu par administratīvo pārkāpumu, ja to nevar izdarīt uz vietas un ja protokola sastādīšana ir obligāta, un *lai izpildītu administratīvo pārkāpumu lietās pieņemtos lēmumus*, *ir atļauta personas administratīvā aizturēšana, personas aplūkošana un mantu apskate, kā arī mantu un dokumentu izņemšana*.

LAPK 257.panta pirmā daļa paredz to, ka mantas, *kuras ir pārkāpuma priekšmets vai izdarīšanas rīks* un kuras atrastas pārkāpuma konstatācijas brīdī, izņem šā kodeksa norādīto institūciju amatpersonas. Izņemtās mantas *līdz brīdim, kad stājas spēkā lēmums administratīvā pārkāpuma lietā*, institūcijas, kurām ir tiesības izņemt mantas un dokumentus, nodod glabāšanai Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

Ministru kabinets, balstoties uz LAPK 257.pantā ietverto deleģējumu, ir izdevis noteikumus Nr.1098, kas detalizētāk nosaka izņemtās mantas pieņemšanu, glabāšanu, nodošanu, realizāciju, kā arī nosaka ar izņemtās mantas glabāšanu saistīto izdevumu segšanas kārtību. Šo noteikumu Nr.1098 4.pielikums nosaka arī piemērojamos izcenojumus par mantu glabāšanu un iznīcināšanu.

[9] Noteikumu Nr.1098 77.punkts noteic, ka aģentūra pieņem lēmumu par izdevumu samaksu, ja persona, kurai administratīvā pārkāpuma lietā uzlikts sods, mēneša laikā no dienas, kad stājies spēkā lēmums par administratīvā soda uzlikšanu, kurā izlemts jautājums par rīcību ar izņemto mantu vai dokumentiem, labprātīgi nesedz ar izņemtās mantas vai dokumenta nodošanu glabāšanā, glabāšanu vai iznīcināšanu saistītos izdevumus. Noteikumi gan tiešā tekstā nenoteic termiņu, kādā aģentūrai jāiesniedz administratīvā kārtā sodītajai personai šis izdevumu aprēķins, kā arī to, kādā termiņā aģentūrai jāpieņem lēmums par izdevumu samaksu, ja persona labprātīgi nesedz aprēķinātos izdevumus. Tomēr no normu sistēmas un jēgas ir secināms, ka likumdevējs nav pieļāvis, ka aģentūra ar šāda lēmuma izdošanu varētu kavēties. Noteikumu Nr.1098 78.punkts paredz, ka aģentūra lēmumu par izdevumu samaksu pieņem triju mēnešu laikā no lēmuma par izņemtās mantas atdošanu spēkā stāšanās vai lēmuma par izņemtās mantas atdošanu pieņemšanas (ja administratīvā pārkāpuma lietā ir izņemts transportlīdzeklis un ja tam reģistrēts apgrūtinājums). Tātad, ja persona sodīta administratīvā kārtā, bet tai bijis izņemts transportlīdzeklis, tad aģentūrai jāpieņem lēmums trīs mēnešu laikā no administratīvo sodu piemērojošā lēmuma spēkā stāšanās brīža. Vēl jo vairāk tas attiecas uz pārējiem gadījumiem, jo jāpieņem, ka valsts ir ieinteresēta ātrākā un efektīvākā savu izdevumu, kas radušies, glabājot izņemto mantu vai dokumentus, atlīdzināšanā *(sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2016.gada 30.maija sprieduma lietā Nr.SKA-917/2016 7.punktu)*.

[10] Tiesa konstatē, ka lēmums administratīvā pārkāpuma lietā Nr.F52-BN001755 pieņemts 2011.gada 24.janvārī (lēmums nav apstrīdēts). Lēmums stājās spēkā ar tā paziņošanas brīdi, kas atbilstoši tiesiskajam regulējumam nevarētu būt vēlāk par 2011.gada 5.februāri (lēmums saskaņā ar LAPK 276.pantu nosūtams 5 dienu laikā un uzskatāms par paziņotu septītajā dienā pēc tā nodošanas pastā).

Savukārt aģentūras sākotnējais lēmums par piedzenamo izdevumu apmēru ir pieņemts 2014.gada 18.jūlijā, tas ir, vairāk nekā 3 gadus pēc administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtā lēmuma spēkā stāšanās. Tātad arī vairāk nekā 3 gadus pēc izdevumu rašanās.

LAPK 37.panta pirmā daļa paredz to, ka administratīvo sodu var uzlikt četru mēnešu laikā. Savukārt ar LAPK

296.panta pirmo daļu lēmums par administratīvā soda uzlikšanu nebija jāizpilda, ja tas nebija nodots izpildei triju mēnešu laikā no pieņemšanas dienas.

Administratīvajā procesā privātpersonai nelabvēlīga administratīvā akta izdošanai atsevišķu jomu regulējošās speciālajās tiesību normās likumdevējs ir noteicis trīs gadu noilguma termiņu. Piemēram, likuma „Par nodokļiem un nodevām" 23.panta pirmajā daļā. Trīs gadu noilguma termiņš ir noteikts arī administratīvā akta izpildei saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 360.pantu.

Līdz ar to šāds termiņš pēc analoģijas ir piemērojams arī šajā gadījumā.

Aģentūrai ir pārkāpusi Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektajā daļā nostiprināto labas pārvaldības principu, kas savukārt ir pamats lēmuma atzīšanai par prettiesisku.

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments 2016.gada 30.maija sprieduma lietā Nr.SKA-917/2016 8.punktā līdzīgos faktiskos apstākļos (aģentūra bija izdevusi sākotnējo lēmumu par piedzenamo izdevumu apmēru pēc 3 gadu termiņa notecējuma) atzina, ka labas pārvaldības principa pārkāpuma sekas ir administratīvā akta prettiesiskums vai tā izpildes nepieļaujamība. Līdz ar to arī tiesu praksē ir atzīts, ka 3 gadu termiņa neievērošana noved pie lēmuma prettiesiskuma.

[11] Papildus iepriekš minētajam apgabaltiesa norāda arī to, ka noteikumu Nr.1098 regulējums ir nepilnīgs un arī neatbilstošs augstāk stāvošām tiesību normām vairākos nozīmīgos aspektos, kas arī kopumā noved pie tā, ka lēmums ir atzīstams par prettiesisku.

[12] Atbilstoši LAPK 23.panta 4.punktam administratīvā pārkāpuma priekšmeta vai izdarīšanas rīka konfiskācija ir viens no administratīvo sodu veidiem. Savukārt LAPK 20.nodaļa regulē atsevišķas procesuālās darbības, tai skaitā mantas, kura ir pārkāpuma priekšmets vai izdarīšanas rīks, izņemšanu. Atbilstoši LAPK 252.pantam secināms, ka administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros veiktā pārkāpuma priekšmeta vai izdarīšanas rīka izņemšanas mērķis ir nodrošināt, lai nākotnē tiktu izpildīts administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtais lēmuma par pārkāpuma priekšmeta vai izdarīšanas rīka konfiskāciju (soda izpilde). Tādējādi mantas izņemšana, glabāšana un (iespējams) iznīcināšana ir saistāma vienīgi ar paredzamo lēmumu par šo priekšmetu konfiskāciju (iespējams – arī iznīcināšanu).

Noteikumiem Nr.1098 ir jāatbilst LAPK regulējumam, tai skaitā šī regulējuma apjoms nevar pārsniegt to mērķi, kāds sistēmiski ir ietverts LAPK 23. un 252.pantā, un 257.panta pirmajā un astotajā daļā.

[13] Apgabaltiesas vērtējumā izdevumu piedziņas lēmuma pieņemšanas procesā ir jāņem vērā arī tas, ka administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtais lēmums par mantas izņemšanu nav atsevišķi apstrīdams un pārsūdzams (LAPK neparedz šī lēmuma apstrīdēšanu). Tādējādi tā tiesiskuma izvērtēšana ir jāveic, ņemot vērā administratīvajā lietā pieņemto lēmumu par soda noteikšanu. Turklāt mantas izņemšanas lēmuma tiesiskuma izvērtēšana ir jāveic aģentūrai.

Apgabaltiesa konstatē, ka noteikumu Nr.1098 regulējums neparedz to, ka aģentūrai būtu jāvērtē tas, vai transportlīdzekļa izņemšana ir bijusi nepieciešama administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtā lēmuma izpildei. Tā vietā regulējums paredz vienīgi to, ka jākonstatē, ka persona ir saukta pie administratīvās atbildības. Šāds regulējums ir vērtējams kā nepilnīgs, jo pastāv iespēja, ka arī tad, ja persona tiek saukta pie administratīvās atbildības, mantas izņemšana nav bijusi tiesiski pamatota. Izdevumu segšana ir saistāma ar paša lēmuma par mantas izņemšanu pamatotību. Ja mantas izņemšana nav bijusi nepieciešama, tad arī valstij nav pamata prasīt izdevumu segšanu par mantas izņemšanu.

Apgabaltiesas vērtējumā iestādei, kas uzsāk administratīvo lietvedību, jau mantas izņemšanas brīdī ir jāizvērtē tas, vai transportlīdzekļa izņemšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu transportlīdzekļa konfiskāciju. Transportlīdzekļa izņemšana citu mērķu sasniegšanai neatbilst LAPK 252.pantā norādītajiem mērķiem.

Administratīvā pārkāpuma lietā iestāde lemj par soda piemērošanu, tai skaitā par administratīvā pārkāpuma izdarīšanas rīka konfiskāciju. Ja lēmums neparedz transportlīdzekļa konfiskāciju, tad secināms, ka nebija nepieciešama arī transportlīdzekļa izņemšana.

[14] Konkrētajā gadījumā transportlīdzekļa izņemšana nebija nepieciešama, lai izpildītu administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtu lēmumu, jo ar 2011.gada 24.janvāra lēmumu Nr.F52-BN001755 netika piemērota transportlīdzekļa konfiskācija.

[15] Apgabaltiesas vērtējumā LAPK 257.panta astotajā daļā paredzētajam pienākumam segt izdevumus par mantas izņemšanu pēc to raksturojošajiem elementiem ir sodošs raksturs. Uz to norāda turpmāk norādītā pienākuma saturiskā analīze.

[15.1] Glabāšanas izdevumi rodas valsts institūcijai, kura veic pārkāpuma priekšmeta vai izdarīšanas rīka izņemšanu administratīvā pārkāpuma lietā, lai nodrošinātu vēlāku izņemtās mantas konfiskāciju.

Persona nevar atteikties no mantas glabāšanas „pakalpojuma", pasakot, ka tā glabās mantu pie sevis līdz soda izpildei, vai kā savādāk nodrošinot iespējamā lēmuma izpildi administratīvā pārkāpuma lietā. Apgabaltiesas vērtējumā (attiecībā par transportlīdzekļa glabāšanu) valstij bija iespējas paredzēt arī tādu regulējumu, kas paredz citus tiesiskos risinājumus, kas mazāk apgrūtina privātpersonu. Piemēram, tiesību normas varēja paredz drošības naudas institūtu, garantiju izmantošanu, liegumu uzlikšanu CSDD par transportlīdzekļa atsavināšanu un citus nodrošinājuma veidus.

Iepriekš minētais norāda, ka izdevumi nerodas, sniedzot tādu pakalpojumu, no kura persona var arī atteikties (pušu

līdztiesības princips), bet gan valsts iestādei, veicot procesuālas darbības administratīvā pārkāpuma lietā, proti, piemērojot publisko varu, ar mērķi nodrošināt iespējamo soda izpildi. Tādējādi situācija nav vērtējama līdzvērtīgi tādiem gadījumiem, kad rodas izdevumi valsts iestādēm, apkalpojot personas pēc to pieprasījuma (piemēram, kopēšanas pakalpojums iestādē, izziņu sagatavošana utt.).

[15.2] Jānorāda, ka administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros valsts citus „izdevumus", kas tai rodas, nepiedzen. Naudas iekasējumi LAPK ietvaros tiek noteikti soda naudas veidā, kam ir izteikts sankcijas raksturs. Līdz ar to „izdevumu" piedziņa jau pati par sevi ir vērtējama kā atkāpe no vispārējā regulējuma.

[15.3] Apgabaltiesa arī konstatē, ka izdevumi tiek aprēķināti, izmantojot noteikumu Nr.1098 4.pielikumā norādītos izcenojumus. Noteikumu Nr.1098 4.pielikuma 1.1.punkts paredz, ka transportlīdzekļa glabāšanas izdevumu apmērs ir 11,38 *euro* par diennakti. Ņemot vērā, ka Rīgā transportlīdzekļa glabāšanas izmaksas par diennakti apsargājamos stāvlaukumos visbiežāk ir robežās no 1 līdz 3 *euro* par diennakti, savukārt citur Latvijas teritorijā tās ir ievērojami zemākas, var konstatēt, ka noteiktais izdevumu apmērs ir vairākas reizes lielāks par vidējo tirgus cenu par šāda veida pakalpojumiem. Arī šim aspektam ir nozīme, vērtējot to, kāds raksturs ir tiesību normai, kas paredz pienākumu segt izdevumus. Gadījumā, ja valsts piespiež privātpersonu apmaksāt glabāšanas pakalpojumu, bet vienlaicīgi pieprasītā apmaksa ir neatbilstoša pakalpojuma vērtībai, tad tas noved pie secinājuma, ka persona faktiski tiek sodīta ar piespiedu pakalpojuma iegādi par paaugstinātu vērtību.

Apgabaltiesa arī konstatē, ka noteikumu Nr.1098 regulējums pieļauj visdažādākās interpretācijas gan attiecībā par dažādu aģentūras izdevumu pozīciju iekļaušanu, gan arī par glabāšanas perioda aprēķinu. Piemēram, aģentūra iekļauj aprēķinā tādas izmaksu pozīcijas, kā aģentūras darbinieku darba samaksa, preču pieņemšanas izdevumi un citas pozīcijas, kas nav tieši paredzētas noteikumu Nr.1098 pielikumā Nr.4.

Ar 2011.gada 24.janvāra lēmumu administratīvajā lietā NR.F52-BN001755 pieteicējam piemērots naudas sods Ls 60 apmērā, konfiscējot izņemto benzīnu. Transportlīdzekļa konfiskācija nav piemērota. Savukārt ar aģentūras lēmumu pieteicējam uzlikts pienākums samaksāt 2032,95 *euro*, kurus galvenokārt veido transportlīdzekļa pārvietošana un glabāšana. No iepriekš minētā var konstatēt, ka LAPK 257.pantā paredzētais pienākums segt izdevumus rada personai apgrūtinājumu, kas ir aptuveni 23 reizes lielāks par LAPK lietā piemēroto naudas sodu.

Apgabaltiesas vērtējumā soda piemērošanas kārtība, kad personu soda ar salīdzinoši nelielu naudas sodu, bet piedzen izdevumus, kas ir 23 reizes lielāki par pašu sodu, norāda uz to, ka kopumā „piespiedu izdevumi" kļūst par galveno sodu.

[16] Apgabaltiesas vērtējumā iepriekš minētais norāda uz to, ka LAPK 257.panta astotās daļas regulējums nonāk pretrunā ar LAPK 23.pantu, kas nosaka soda veidus. Tāpat LAPK 257.panta astotās daļas regulējums kopsakarā ar noteikumiem Nr.1098 noved pie tā, ka sods kļūst neprognozējams. Noteikumu Nr.1098 regulējums nav pietiekami skaidrs, lai varētu konstatēt, kādas pozīcijas no aģentūras faktiskajiem izdevumiem ir jāapmaksā, kādi periodi ir ietverami aprēķinā, vai aģentūrai ir jāvērtē mantas izņemšanas lēmumu pamatotība, kādā termiņā aģentūrai ir jāveic izpildes uzsākšana.

Sodam jābūt noteiktam pietiekami skaidri, lai atbilstu principam *nullum crimen, nulla poena sine lege (personu var atzīt par vainīgu un sodu var piemērot tikai par tādu personas rīcību, kas saskaņā ar likumu ir atzīta par sodāmu)*.

LAPK 257.panta astotajā daļā paredzēto izdevumu apmēra noteikšanā netiek izmantoti LAPK 32.pantā dotie soda noteikšanas principi. Izdevumu aprēķinā netiek piešķirta nozīme izdarītā pārkāpuma raksturam, pārkāpēja personībai, viņa vainas pakāpei, mantiskajam stāvoklim, atbildību mīkstinošiem un pastiprinošiem apstākļiem. Tāpat nav loģiski uzskatīt, ka soda noteikšana būtu jāsaista ar administratīvās lietas izskatīšanas ilgumu (glabāšanas ilgumu). Ņemot vērā pakalpojuma piespiedu raksturu un to, ka persona nevar tieši ietekmēt to, kādā termiņā iestāde pieņems lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā, „piespiedu izdevumu" aprēķinā izmantotie kritēriji ir tādi, kas faktiski ir atkarīgi tieši no iestādes rīcības. Piemēram, konkrētajā gadījumā iestāde mantas izņemšanu veica 2010.gada 5.novembrī, bet lēmumu par soda piemērošanu administratīvajā pārkāpuma lietā pieņēma 2011.gada 24.janvārī. Nav pamata uzskatīt, ka iestāde nevarēja pieņemt lēmumu arī īsākā termiņā, līdz ar to arī samazinot glabāšanas ilgumu un ar to saistīto izdevumu apjomu.

Lietā apskatītais tiesiskais regulējums pietiekami daudzos gadījumos noved pie tā, ka pie neliela pārkāpuma persona var saņemt izdevumu aprēķinu par vairākiem tūkstošiem *euro*. Ņemot vērā, ka šie izdevumi nav pielīdzināmi pakalpojuma sniegšanas izdevumiem, bet tiem ir sankcijas raksturs, tad tas kopumā noved pie tā, ka persona tiek sodīta ar sankciju, kas nav likumā paredzēta (LAPK 23.pants neparedz šādu soda veidu).

Apgabaltiesa neizslēdz iespējamību, ka atsevišķos gadījumos var paredzēt pienākumu personai segt mantas glabāšanas izdevumus. Vienlaicīgi norādāms, ka LAPK 257.panta astotajā daļā paredzētajam pienākums segt izdevums nedrīkst kļūt par sodu, jo tad tas nonāk pretrunā ar LAPK 23.pantu, kas neparedz šādu soda veidu.

[17] Apkopjot iepriekš minēto, apgabaltiesa secina, ka aģentūras lēmums nav pamatots un tādēļ ir atceļams.

[18] Pirmās instances spriedums ir stājies spēkā daļā, ar kuru nolemts atcelt aģentūras lēmumu daļā. Līdz ar to aģentūras lēmums ir atceļams daļā, kas tika pārsūdzēta apelācijas kārtībā.

Pirmās instances spriedums ir stājies spēkā daļā par valsts nodevas atmaksu pieteicējam par pieteikuma iesniegšanu tiesā. Līdz ar to valsts nodeva ir atlīdzināma par apelācijas sūdzības iesniegšanu 56,91 *euro* apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

apmierināt /pers. A/ pieteikumu daļā.

Atcelt Nodrošinājuma valsts aģentūras 2014.gada 18.septembra lēmumu Nr.17-3/10688 daļā, ar kuru /pers. A/ aprēķināti izdevumu par transportlīdzekļa pārvietošanu no Terehovas robežkontroles punkta līdz Balviem, par 160 litru šķidruma ar benzīnam raksturīgu smaku glabāšanu, par transportlīdzekļa glabāšanu, par pieņemšanā izmantoto Nodrošinājuma valsts aģentūras automašīnu, par nodošanā izmantoto Nodrošinājuma valsts aģentūras automašīnu, par pieņemšanā un nodošanā iesaistīto Nodrošinājuma valsts aģentūras šofera algu, šķidruma ar benzīnam raksturīgu smaku pieņemšanu.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu /pers. A/ samaksāto valsts nodevu 56,91 *euro* apmērā.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

		V.Poķis
Tiesnesis referents	*(paraksts)*	
		M.Osmane
Tiesneses	*(paraksts)*	
	(paraksts)	A.Šteinberga

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnesis V.Poķis
Rīgā 2016.gada 7.jūlijā